

Natuurbeschermingsnieuws

Natuurbeschermingsactiviteiten kunnen vaak onverwachte wendingen nemen. In de afgelopen periode hebben we dat ook weer moeten of mogen ervaren. De verrassing kan namelijk zowel negatief als positief uitpakken. In Haarlem dachten we in samenwerking met andere natuurorganisaties een mooie actie voor een beter ecologisch beleid te hebben opgetuigd. In de praktijk dreigde dat averechts uit te pakken. Aan de andere kant zijn we nu onverwachts met Tata Steel - niet bepaald het meest milieuvriendelijke bedrijf - in constructief overleg over natuurmaatregelen op hun terrein.

Beter ecologisch beleid voor Haarlem?

Haarlem heeft als enige gemeente binnen ons werkgebied sinds 2013 een eigen 'Ecologisch Beleidsplan' met flinke ambities om de biodiversiteit in en om de stad te vergoten. Dat beleid houdt niet alleen papieren beloftes in, er is ook jaarlijks geld beschikbaar om er mooie dingen mee te doen. De oplettende kijker en krantenlezer kan de resultaten daarvan inmiddels zien, onder meer in de Hekslootpolder, het Poelbroekpark en rond de Meerwijkplas. Prachtig zou je kunnen denken. Ondanks de mooie beleidsvoornemens, gaat er helaas echter ook in Haarlem nog te veel mis. Zo wil Haarlem de komende jaren duizenden woningen bouwen. Van het voornemen om daarbij natuurinclusief te bouwen komt echter nog bitter weinig terecht; enkele positieve uitzonderingen daargelaten. De ambitie om het beheer van het openbaar groen veel meer te richten op natuurwaarden wordt nog maar mondjesmaat omgezet. En ook in infrastructuurprojecten worden natuuraspecten te vaak nog vergeten. De gemeente weet niet eens goed welke natuurwaarden er in de stad zijn. Logisch dat er dan ook vaak weinig doelgericht wordt gewerkt. Bij dat alles zou een gestructureerde samenwerking met natuurorganisaties best veel kunnen helpen. Nu blijft het ook op dat gebied te vaak bij incidenten.

Met de gemeenteraad was ooit afgesproken om het ecologisch beleid na vijf jaar te evalueren. Net als diverse andere organisaties en groeperingen hebben ook de Vogelwerkgroep en IVN deze evaluatie aangegrepen om het college en de raad in een gezamenlijke brief te wijzen op de genoemde tekortkomingen in het Haarlemse natuurbeleid. Onder meer hebben we ook gewezen op het tekort aan ecologisch deskundigheid binnen de gemeentelijke organisatie en op het gebrek aan sturing. Net als andere insprekers hebben we daarom gevraagd om het opnieuw aanstellen van een stadsecoloog. Amsterdam heeft zelfs een heel bureau stadsecologie met een stuk of zeven ecologen. Het wordt dus tijd dat ook Haarlem weer over een stadsecoloog beschikt.

In de raadscommissie en in de pers heeft het punt van de stadsecoloog de meeste aandacht gekregen. Maar tot onze ergernis pakte dat op een heel verkeerde manier uit. De wethouder erkende weliswaar de wenselijkheid van een eigen stadsecoloog.

Ondanks [MOOIE VOORNEMENS](#) komt in Haarlem van natuurinclusief bouwen nog bitter weinig terecht. Foto: Chris Brunner

Hij stelde echter dat de kosten daarvan geheel ten laste zouden moeten komen van het uitvoeringsbudget. Al snel bleek dat dit in de praktijk zou betekenen dat er dan geen geld meer beschikbaar blijft voor projecten in onder meer de Hekslootpolder, het Poelproekpark, de Meerwijkplas etcetera. Deze vrees werd bevestigd door het feit dat voor 2019 vrijwel alle budgetten van lopende en voorgenomen projecten zijn geblokkeerd in afwachting van een besluit over de aanstelling van een stadsecoloog. Wij kunnen niet anders dan concluderen dat hiermee het kind met het badwater wordt weggegooid. Wat in de laatste jaren in samenwerking met natuurwerkgroepen is opgebouwd dreigt daarmee weer verloren te gaan. Er komt dan weliswaar een stadsecoloog, maar hij of zij dreigt dan een kapitein zonder budget te worden.

Wij begrijpen ook volstrekt niet waarom de aanstelling van een stadsecoloog geheel ten laste zou moeten komen van het uitvoeringsbudget. Momenteel worden binnen de gemeente tientallen nieuwe medewerkers in dienst genomen en daarvoor is kennelijk wel extra budget beschikbaar. Het is dus zeker niet zo dat er geen geld is. De vraag is veel meer: kiezen college en raad nu echt voor een ecologisch beleid? Of blijft het alleen bij mooie woorden? In een poging het tij nog te keren hebben we, net als andere organisaties, de raadsleden voorafgaande aan de beslissende raadsvergadering indringend op deze problematiek gewezen. Verschillende partijen hebben

zich daarom gelukkig nu uitgesproken voor verruiming van het budget. De projecten in de Hekslootpolder, Poelbroekpark en Meerwijkplas lijken voor dit jaar veilig gesteld. Binnenkort hebben we een gesprek met de verantwoordelijke wethouders.

Overleg over natuur op terrein Tata Steel

Jaren terug hebben we nog fel gestreden tegen een algemene ontheffing voor het doden van broedende meeuwen op het terrein van Tata Steel. De strijdbijl is inmiddels al lang begraven. Maar dat we dit jaar met mensen van dit bedrijf in een open en constructieve sfeer om tafel zouden zitten, hadden we niet verwacht. Op initiatief van Tata Steel hebben vertegenwoordigers van de Vogelwerkgroepen Midden- en Zuid-Kennemerland gesproken over allerlei maatregelen ten gunste van de natuur op het terrein.

Natuurlijk kwamen ook de vele meeuwen ter sprake die overal op het terrein broeden, soms ook op voor de bedrijfsvoering zeer ongewenste plekken. Maar anders dan in het verleden kan er nu open over worden gesproken en naar oplossingen worden gezocht, waarbij de meeuwen waar mogelijk met rust worden gelaten. Natuurlijk willen wij erkennen dat daar waar broedende meeuwen een goede en veilige

Paartje [IJSVOGELS](#) Foto: René van Rossum

bedrijfsvoering daadwerkelijk in de weg zitten maatregelen moeten kunnen worden genomen. Als het maar zorgvuldig gebeurt. Daarvoor is deels wel een cultuuromslag nodig bij het personeel. Ook daarover kon worden gesproken.

Op het immens grote terrein van Tata Steel broeden uiteraard niet alleen maar meeuwen. Afgesproken is dat de broedvogels op het terrein worden geïnventariseerd. Verder is gesproken over maatregelen voor het behoud van een oeverwaluwkolonie, over broedlocaties voor IJsvogels en over tijdelijke natuur op braakliggende terreinen. Tata Steel beraadt zich nu over een structurele samenwerking met de vogelwerkgroepen. Aangezien het bedrijf al enige tijd een samenwerking heeft met de natuurtak van het Provinciale Waterleidingbedrijf klinkt zo'n voornemen best geloofwaardig. Er is alvast een afspraak gemaakt voor een vervolgesprek.

Nieuwe bosvisie voor de Waterleidingduinen

Het bosbeheer in de Amsterdamse Waterleidingduinen is in deze rubriek al herhaaldelijk ter sprake gekomen, veelal in zeer kritische zin. Na felle discussies heeft Waternet een eerdere visie op het bosbeheer in 2017 helemaal moeten intrekken. Met steun van een nieuwe externe adviseur heeft Waternet in 2018 een geheel nieuwe visie geschreven. Ter begeleiding van dit proces werd voor het eerst een beheeradviesgroep ingesteld van recreanten, onderzoekers en natuurorganisaties. Ook de twee betrokken vogelwerkgroepen (Noordwijk en Zuid-Kennemerland) zijn in deze adviesgroep vertegenwoordigd. In een viertal bijeenkomsten mochten we actief meepraten over de bosvisie in wording en konden we desgewenst ook schriftelijk op concepten reageren. Het resultaat is een bosvisie waar een ruime meerderheid van de beheeradviesgroep achter kan staan.

Het merendeel van de bossen in de Waterleidingduinen is niet van nature ontstaan. Ze zijn in het verleden door mensen aangeplant, vooral voor de productie van hout. Toch hebben grote delen van de bossen inmiddels een behoorlijke natuurwaarde. Volgens de nieuwe visie moet het bosbeheer juist worden gericht op het versterken van de natuurwaarde en van de kwaliteit van de beleving. Gestreefd wordt naar een mengeling van boom- en struiksoorten met een afwisseling van gesloten en open en van hoog en laag. Van belang is ook dat er een voldoende aandeel dood hout is.

Om deze doelen te bereiken zijn hier en daar wel ingrepen wenselijk. In vergelijking met de vorige, ingetrokken visie zijn deze ingrepen wel bescheidener van aard. Het landschappelijke beeld van het terrein zal hierdoor niet of nauwelijks veranderen. Ten aanzien van de gewenste maatregelen maakt de visie nadrukkelijk onderscheid tussen de verschillende bostypen. Bosgedeelten die nu al hoge natuurwaarden hebben, zoals de struweelbossen en loofbossen van het middenduin, worden in beginsel ongemoeid gelaten. In gedeelten van de eiken- en dennenbossen die nog sterk het karakter van de voormalige productiebossen hebben met weinig natuurwaarden, zijn gaandeweg meer veranderingen wenselijk. Een blijvend punt van aan-

Verhoging natuurwaarden in voormalige **PRODUCTIEBOSSEN** gewenst. Foto: Chris Brunner

dacht vormt daarbij de vraat door de vele Damherten. Zolang het aantal Damherten niet sterk is gereduceerd, kunnen de gewenste jonge bomen en ondergroei zich niet goed ontwikkelen. Een en ander blijft in de visie nog behoorlijk abstract. Spannend wordt het in het vervolg, als de te treffen maatregelen concreet worden gemaakt. De afspraak is dat de beheermaatregelen jaarlijks in werkplannen worden uitgewerkt en met de beheeradviesgroep worden besproken.

De beheeradviesgroep blijft daarmee ook de komende jaren een belangrijk overlegorgaan van de Waterleidingduinen. De afspraak is namelijk dat vanaf 2019 zelfs alle voorgenomen beheermaatregelen in de Waterleidingduinen vooraf in de adviesgroep worden besproken, dus niet alleen maatregelen in het bos. Dat er nu eindelijk goed overleg over het beheer wordt gevoerd is zeker winst. Vanuit de Vogelwerkgroep willen we ons vooral inzetten voor een terughoudende en kritische benadering in het beheer. Na alle schade door de hertenvraat, door de rigoureuze aanpak van de Amerikaanse Vogelkers, de aanleg van nieuwe leidingen etcetera heeft het duin weer meer rust nodig.

■ *Chris Brunner*

Een toekomst voor Spaarnwoude zonder natuur?

De ontwikkelingen in het Recreatieschap Spaarnwoude blijven ons maar bezig houden. We hebben net een kritische zienswijze bij de gemeente Velsen ingediend op het overtrokken plan voor nóg veel meer evenementen in het Velsense deel van Spaarnwoude. Mogelijk zelfs met enig succes. Besluitvorming over dit onzalige plan is, vanwege de vele protesten en de kritische reactie van de provincie, met een half jaar uitgesteld. De Velsense politiek is verdeeld, men weet even niet hoe nu verder. Van rust aan dit front is desondanks geen sprake. Het Recreatieschap is begonnen

met het opstellen van een toekomstvisie voor het gehele recreatie- en natuurgebied. De titel van de visie 'Spaarnwoude Park' doet al niet veel goeds vermoeden. Het Recreatieschap beschouwt Spaarnwoude kennelijk alleen nog als een park in het metropolitaanse landschap. In het voorbereidende stuk worden zelfs dure woorden gebruikt als 'reframing identity'. Geen woord over het gegeven dat Spaarnwoude ook een natuurgebied is behorend tot het door de provincie beschermde Natuurnetwerk Nederland. Een gebied dat onder meer ook het beste weidevogelgebied van ons werkgebied bevat.

Nee, er moet vooral geld worden verdiend. Om daarvoor ideeën en draagvlak te vergaren werd begin februari een groots opgezette conferentie georganiseerd. Nederlanders zijn daar kennelijke altijd weer voor te porren, bij de entree was het dringen geblazen. Deelnemers konden bij deze bijeenkomst allerlei vrijblijvende ideeën opveren. Aan de hand van een zevental stellingen mochten de aanwezigen invullen in hoeverre de stelling bijdroeg aan een 'gezondere toekomst' van het Recreatieschap. Als spelregels voor nieuwe activiteiten en bouwwerken in het gebied werden vage begrippen gehanteerd als:

- Ze moeten de waarden van het gebied versterken (zonder dat duidelijk is wat die waarden zijn);
- ingebed zijn in natuur en landschap (resteert is er dan nog natuur?);
- het verhaal van 'Spaarnwoude Park' doorvertellen (al weten we nog niet wat dat verhaal is);
- het Spaarnwoude Park duurzamer maken (hoe zo, duurzaam als de natuur hooguit een bijproduct is?). Enzovoorts.

Ambities niet te weinig, zo bleek, maar wel zeer eenzijdig. U begrijpt dat wij hiervan enigszins sarcastisch worden. Vanuit de Vogelwerkgroep hebben we ons tijdens de conferentie sterk gemaakt voor een 'natuurlijke' invulling van het gebied en gepleit voor het bundelen op één plek van die activiteiten, die geld opleveren, lawaai veroorzaken, de natuur verstoren. Met het besef dat onze inbreng in dit gremium geen enkele invloed heeft. Wij vragen ons zelfs af waar dit allemaal toe dient. Het Recreatieschap doet kennelijk een laatste poging zichzelf als onmisbaar op de kaart te zetten, maar heeft geen middelen en kent ook geen weg die daartoe leidt, omdat alle opties grote nadelen hebben (lawaai, verstoring, aantasting van rust voor bewoners en recreanten). De toekomstvisie voor Spaarnwoude die men wil opstellen komt bij ons over als een achterhaalde droom uit de jaren '80 van de vorige eeuw, toen het grote uitbreidingsdenken begon en er, onder het mom van aanpak van de woningnood, 100.000'den woningen bij moesten komen. Ook nu weer wordt die optie uitgespeeld, terwijl we weten dat het maatschappelijk beeld drastisch is veranderd. Dat momenteel de ecologische ondergang veel meer bepalend is voor hoe onze toekomst eruit ziet. Dat we zuinig moeten zijn op elk stukje natuur dat ons nog gegeven is en dat het dicht plempen van open gebieden een versterking is van de neerwaartse gang van de beschaving. Maar zo wordt in kringen van het Recreatieschap niet gedacht. Mocht er toch iets uitkomen uit deze visie, zijn wij benieuwd hoe de andere tak van de provincie - de tak die het Natuurnetwerk Nederland moet beschermen - hierop gaat reageren.

■ *Jan Kuys en Chris Brunner*